

Kood	Punktid
------	---------

XVII AJALOO-OLÜMPIAAD

GÜMNAASIUM

Eelvoor 8. veebruar 2020

TEINE MAAILMASÕDA

100 punkti

1. Reastage sündmused.

6–7 õiget – 2p, 3–4 õiget – 1p

2p

- Eesti annekteerimine NSV Liidu poolt
- NSV Liit ründab Poolat
- Moskva-meelse uue valitsuse moodustamine
- Eestimaa kindralkomissariaadi kehtestamine
- Märtsipommitamine Tallinnas
- Esimesed Punaarmee sõdurid asuvad Eestis rajatavatesse baasidesse.
- Suvesõda

2. Sõja esimesel kuul sõlmis NSV Liit ühel ja samal päeval lepingu nii Eestiga kui ka Saksamaaga.

5p

a) Mis lepingu sõlmis NSV Liit Eestiga? (1p)

.....

.....

b) Kes allkirjastas selle lepingu Eesti poolelt ja kes NSV Liidu poolelt? (2p)

Eesti poolelt: .....

NSV Liidu poolelt: .....

c) Mis lepingu sõlmis NSV Liit Saksamaaga? (1p)

.....

.....

d) Mis kuupäeval (päev, kuu, aasta) need lepingud sõlmiti? (1p)

.....

3. Miks ei olnud Poola väed vastupidiselt Saksa vägedele sõja algul lahinguvalmis? Nimetage üks põhjus. 1p

.....
.....
.....

4. Kuidas käitus Eesti, kui Saksamaa ründas Poolat? Iseloomustage toimunut ühe näite abil. 1p

.....
.....
.....

5. Miks kohtasid sakslased sõja algul prantslaste poolt Läänerindel nõrka vastupanu? Nimetage kaks põhjust. 2p

- 1) .....
- 2) .....

6. Vähemalt pool aastat enne kallaletungi toimumist sai NSV Liidu juhtkond teateid, et Saksamaa plaanib rünnata NSV Liitu. Kolm päeva enne sakslaste rünnakut sai Stalin teada rünnaku täpse kuupäeva ja kellaaja. Ometi ignoreeris Stalin kõiki neid teadaandeid. Miks pidas Stalin neid valeks? 1p

.....
.....
.....

7. Fotol on kujutatud kahe riigimehe kohtumist ühe sõjalaeva pardal.

6p

a) Nimetage pildil olevad riigimehed ning mis riiki nad esindasid. (2p)

Isik	Riik

b) Millal see kohtumine toimus (kuu+aasta)? (1p)

.....

c) Mis dokument sellel kohtumisel sõnastati? (1p)

.....

d) Nimetage dokumendi kaks põhiseisukohta. (2p)

.....

.....

.....

.....

8. Nõukogude okupatsioon kehtestati Balti riikides peaaegu üheaegselt. Milline riik okupeeriti esimesena?

1p

.....

9. Mis toimus enne, kas Eesti annekteerimine või okupeerimine NSV Liidu poolt? 1p

.....

10. Moskva näpunäidete järgi moodustati Eesti okupeerimise järgselt esimene valitsus, kus oli koos peaministriga 11 liiget. Mitu kommunisti oli algselt selles valitsuskabinetis? 1p

.....

11. Millise Eesti saare vallutasid sakslased sõja alguses Punaarmee viimasena? 1p

.....

12. Millise Eesti saare vallutas Punaarmee sõja lõpul viimasena? 1p

.....

13. Mis ühendab nimetatud märksõnu või nimesid? Tooge välja seos Teise maailmasõja kontekstis. 5p

1) Maginot' ja Siegfried

.....

2) Nord, Mitte, Süd

.....

3) Auschwitz, Buchenwald, Belžec, Majdanek

.....

4) T-34, Tiger

.....

5) Jüri Uluots, Otto Tief

.....

14. Kas nimetatud märksõna iseloomustab sõda läänerindel, idarindel, sõda Põhjamaades, sõda Aafrikas või sõda Balkanil? Kirjutage märksõna ees olev number tabeli õigesse lahtrisse. (kõik õige – 4p, 6-7 õiget – 3p, 4-5 õiget – 2p, 2-3 õiget – 1p) 4p

1 - operatsioon Overlord, 2 – Dalmaatsia, 3 - direktiiv nr 21, 4 - Abessiinia, 5 - plaan „Marita“, 6 – operatsioon Dragoon, 7 - plaan „Weserübung“, 8 - Galiitsia

Läänerinne	Idarinne	Põhjamaad	Aafrika	Balkan

15. Miks nimetas Fr. D. Roosevelt Suurbritanniat, Ameerika Ühendriike, Nõukogude Liitu ja Hiinat „neljaks politseinikuks“? 1p

.....

.....

.....

16. Millest kõnelevad järgmised Teise maailmasõja teemat käsitlevad filmid? 5p

1) „Schindleri nimekiri“, USA, 1993, režissöör Steven Spielberg

.....

2) „Katõn“, Poola, 2007, režissöör Andrzej Wajda

.....

3) „Risttuules“, Eesti, 2014, režissöör Martti Helde

.....

4) „Kohtumine Elbel“, NSV Liit, 1949, režissöör Grigori Aleksandrov

.....

5) „Fat Man ja Little Boy“, USA, 1989, režissöör Roland Joffe

.....

17. Selgitage mõiste tähendus ja tooge näide Teisest maailmasõjast.

4p

küüditamine

Selgitus: .....

Näide: .....

kapituleerumine

Selgitus: .....

Näide: .....

18. Kes on öelnud järgmised laused? Millisele Teise maailmasõja ajal toimunud sõjasündmusele on tsitaadis viidatud?

4p

1) „Mitte kunagi pole üheski inimkonfliktis nii paljud nii vähestele pidanud nii palju eest võlgu olema.”

Isik: .....

Sõjasündmus: .....

2) „Täna algav lahing otsustab Saksa rahva saatuse järgmiseks tuhandeks aastaks.“

Isik: .....

Sõjasündmus: .....

19. Millal toimusid järgnevad sündmused? Kirjutage sündmuse ees olev number tabeli õigesse lahtrisse. (kõik õige – 4p, 6–7 õiget – 3p, 4–5 õiget – 2p, 3 õiget – 1p)

4p

1 – Moskva lahing, 2 – El-Alameini lahingud, 3 – Midway lahing, 4 – NSVL kuulutab Jaapanile sõja, 5 – armeedegrupi „Afrika“ kapituleerumine, 6 – Mussolini kukutamine, 7 – lahingud Sinimägedes, 8 – Pariisi vabastamine sakslaste käest.

1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945

20. Töö kaardiga.

6p

1) Nimetage **neli kaardil** kujutatud Euroopa riiki, kes säilitasid Teise maailmasõja vältel iseseisvuse ja jäid neutraalseks. Kirjutage riigi nime tahta õige number kaardilt. (4p)

Riik	Number kaardilt

2) Millisele riigile tungis NSV Liit kallale 30.11.1939? Nimetage riik ja riiki tähistav number kaardilt. (1p).....

3) Millise riigi kaldale pidid Saksamaa väed maabuma operatsiooni „Merelõvi“ tulemusena? Nimetage riik ja riiki tähistav number kaardilt. (1p)

.....

21. Märtsis 1943 kuulutati Eestis välja aastatel 1919–1924 sündinud meeste mobilisatsioon. Mobiliseerituile anti valida, kas minna leegioni, sõjaväe abiteenistusse või Saksamaale tööteenistusse. Väga jõuliselt propageeriti esimest valikut. Miks siiski anti mobiliseerituile võimalus sooritada valik? 1p

.....
.....

22. Võrrelge Nõukogude ja Saksa okupatsioonivõimude poliitikat Eestis Teise maailmasõja ajal. Tooge välja kolm sarnasust ja kolm erinevust. 6p

Sarnasused:

1) .....

2) .....

3) .....

Erinevused:

1) .....

2) .....

3) .....

23. Milliseid inimrühmi mõrvasid sakslased Teise maailmasõja käigus? Nimetage kolm rühma. 3p

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....

24. Tutvuge järgneva tekstiga ning vastake küsimustele. 3p

See konverents peaks kuulutama lõppu ühepoolsete aktsioonide süsteemile, üksikute riikide liitudele, mõjusfääridele, jõudude tasakaalule ja kõigile teistele vahenditele, mida sajandite viisi on proovitud ja mis kõik on läbi kukkunud. Meie ettepanek on asendada see kõik ülemaailmse organisatsiooniga, kus kõikidel rahuarmastavatel rahvastel on viimaks ometi võimalus ühineda.

Millist Teise maailmasõja ajal toimunud liitlaste konverentsi on iseloomustatud? (1p)

.....

Esitage üks konkreetne näide, mille põhjal otsustasite. (1p)

.....

.....

Mis aastal see konverents toimus? (1p)

.....

25. Valige õige vastusevariant ja kirjutage selle ees olev täht tabelisse. 4p

- 1) Millist sõjaplaani rakendati sakslaste poolt varem? a) plaan "Valge" b) plaan "Barbarossa"
- 2) Kes hukkus varem? a) Hitler b) Mussolini
- 3) Kes neist ei kuulunud Riiklikusse Kaitsekomiteesse? a) Malenkov b) Žukov
- 4) Milline sündmus toimus varem? a) USA heidab aatompommi Nagasakile b) NSVL kuulutab Jaapanile sõja

Küsimus	1	2	3	4
Vastusevariant				

26. Vastake küsimustele.

3p

22. juunil 1940. aastal sõlmiti kahe Euroopa riigi vahel vaherahu.

1) Mis riigid vaherahu sõlmisid?

.....

2) Mis linna lähistel see vaherahu sõlmiti?

.....

3) Miks valiti vaherahu sõlmimiseks just see koht?

.....

.....

27. Mis eesmärgil soovis Churchill koos ameeriklastega rünnata “pehmet kõhualust” ning vallutada Berliin, Praha ja Viin enne Nõukogude vägesid? Kuidas reageerisid sellele ettepanekule ameeriklased?

2p

.....

.....

.....

.....

28. Sõja ajal 1943. aastal toodi lavale Eesti esimene ballett. Mis ballett see oli ning kes oli selle teose autoriks?

2p

Balleti pealkiri: .....

Helilooja: .....

29. 1944. aasta jaanuarist maini võideldi ühe Itaalias asuva kloostriga ümbruses, mis oli ühe sakslaste kaitseliini tähtsaimaks tugipunktiks. Kloostri rajas 529. aastal Püha Benedictus.

Mis klooster see on?

1p

.....

30. Töö allikaga.

3p

Katkend Ninel Koribskaja raamatust „871 päeva“.

Ma olin üksi kodus ja tormasin kabuhirmus majast välja, varjendi poole. Kui ma tänavale jõudsin, nägin, et lennukid laskusid veelgi madalamale ja lendasid piki tänavat üle Obvodnõi kanali Badajevski ladude poole. Seal sadasid lennukitelt alla konteinerid, mille luukidest paiskusid enne kokkupuudet maaga välja süütepommid ja langesid Badajevski ladudele, kus hoiti tohututes kogustes toiduaineid. Pomme oli nii palju, et eemalt paistis, nagu oleks seal hiiglaslik parv rasvaseid musti kärkseid. Varjendisse jõudnud, tuli mulle meelde, et ma olin toidukaardid koju unustanud. Otsustasin need ära tuua. Jõudnud taas tänavale, ei tundnud ma tänavat ära – ümberringi oli täielik pimedus, õhk oli süsimust oranžika helgiga. Toas tundus, nagu oleks saabunud öö. Võtsin kaardid, jooksin välja ja nägin, kuidas Obvodnõi kanali tagant tõusis musta suitsu ja tulepahvakuid. Seal põlesid meie leib, suhkur, või ja teised toiduained. Nagu selgus, oli see keskladu ja peaaegu ainus kogu linna peale, linna ähvardas kohutav nälg.

1) Mis sõjasündmust on katkendis kirjeldatud?

.....

2) Mille põhjal otsustasite? Tooge tekstist näide ja põhjendage.

.....

.....

.....

3) Mis aastatel see sündmus toimus?

.....

31. Töö fotoga.

3p

1) Mis sündmust on fotol kujutatud?

.....

2) Mis kuupäeval (päev, kuu, aasta) see sündmus toimus?

.....

3) Kas antud sõjalises operatsioonis hukkus rohkem Saksamaa või liitlasriikide sõdureid?

.....

32. Nimetage isik, keda on kirjeldatud.

6p

Kirjeldus	Nimi
Saksa Aafrika Korpuse komandör 1941–1943	
Loodearmee kõrgem ülemjuhataja, Leningradi rinde juhataja, riigikaitse rahvakomissar	
Ameerika Ühendriikide president 1933–1945	
Prantsusmaa sõjaväelane, kes moodustas Vichy valitsuse	
USA kindral, kes juhtis teise rinde avamist, liitlasvägede ülemjuhataja	
1944. aastal tehti talle ülesanne moodustada Eesti Vabariigi valitsus	

J. Jenseni karikatuur

1) Kas antud karikatuur on ilmunud Saksa või Nõukogude okupatsiooni tingimustes?

Põhjendage oma valikut kahe argumendiga, lähtudes karikatuurist. (3p)

Karikatuur on ilmunud ..... okupatsiooni tingimustes.

Põhjendus: .....

.....

.....

.....

2) Mis aastat karikatuur käsitleb? (1p)

.....

3) Kuidas mõjutas karikatuuril kajastatud sündmus Eestit? Tooge üks näide. (1p)

.....

.....

34. Järgnevad fotod on tehtud ühel ja samal aastal. Mis aastal?

1p

35. Lugege läbi tekstikatke ja vastake küsimusele.

1p

1966. aasta jalgpalli MMi finaalmatš: võõrustaja Inglismaa alistas lisaaja järel 4:2 Lääne-Saksamaa meeskonna ning tuli esimest ja praeguse seisuga viimast korda maailmameistriks. Võitja otsustanud värav, Wembley staadioni tabloole 101. minutil seisu 3:2 toonud Geoff Hursti tabamus on ilmselt jalgpalliajaloo kuulsaim värav. Põhjusel, et tegelikult ei olnud tegu väravaga – pall põrkas latist alla väravajoonele, mitte selle taha, nagu nõuavad jalgpallireeglid. Aga pärast arupidamist abikohtuniku Tofik Bahramoviga (Nõukogude Liit), määras peakohtunik Gottfried Dienst (Šveits) värava. Väidetavalt olla Bahramovilt surivoodil küsitud, miks ta inglastele värava kinkis. Vastuseks kostunud ühe lahingu nimi.

Nimetage see lahing, mis oli üheks murdelahinguks Teises maailmasõjas.

Olümpiaaditöös on kasutatud järgmiseid illustratsioone:

Ülesanne 7: <http://www.vainokallas.ee/varia79.htm>

Ülesanne 30: Delfi, 26.01.2014

Ülesanne 23: <https://www.bbc.com/news/uk-48215675>

Ülesanne 33:

<http://dea.nlib.ee/fullview.php?frameset=3&showset=1&wholepage=vaike&pid=s293241&nid=229129>

Ülesanne 34: http://www.estonica.org/et/Ajalugu/1939-1945_Eesti_ja_Teine_maailmasõda/

Ülesanne 35: Postimees, 30.07.2017